

одночасним обертанням інформаційно-енергетичних матерій над основами одних чакрових конусів – за, над основами других – проти годинникової стрілки, а над основами третіх – з прямолінійним переміщенням інформаційно-енергетичних матерій, або над усіма основами конусів – з обертанням інформаційно-енергетичних матерій за годинниковою стрілкою, проти годинникової стрілки, або з їх прямолінійним переміщенням одночасно, функціонувати в динамічному режимі з поглинанням чи виділенням інформаційно-енергетичних матерій, в статичному режимі з відкритими основами конусів з одночасними процесами поглинання і виділення інформаційно-енергетичних матерій, а також у статичному режимі із закритими основами конусів з використанням внутрішньоконусових інформаційно-енергетичних резервів. При функціонуванні конусів чакри між ними виникають нескінченні різноманітні структурно-функціональні співвідношення, які віддзеркалюють характер активності відповідних інформаційно-енергетичних рівнів чакри та їх взаємозалежності (мал. 1–9).

Продовження у випуску 55

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильчук А. Л. Функціональна анатомія чакр. - Львів.: Каменяр, 2003. – 208 с. + 22 іл.
2. Васильчук А. Л. Атлас функціональної анатомії тонкоматеріальних тіл людини.– Львів.: „Каменяр”, 2003. – 648 с. з іл.
3. Васильчук А. Л. Розвиток чакр у переднатальному та постнатальному періодах онтогенезу людини // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. Вип. 7. - Львів, 2005, С. 18-24.
4. Vasil'čuk Anatolij. Enioanatomie jemnohmotných těl člověka. – Skalica: Elena Mikúšová MM, 2009. – 1 144 s.: il.

Л.І.ГАЛЬКІВ, Л.Т.ШЕВЧУК

ЩАСТЯ ЯК СУСПІЛЬНА ПРОБЛЕМА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Аналізується зміст поняття щастя, розкривається його суть як важливої сучасної суспільної проблеми. Узагальнюються оцінки щастя та гріховності українського суспільства, окреслюються особливості їх впливу на здоров'я населення. Даються рекомендації щодо дій держави для реалізації людських здібностей, формування та покращення щастя громадян.

Ключові слова: проблема, щастя, гріховність, здоров'я населення.

Анализируется содержание понятия счастья, раскрывается его суть как важной современной общественной проблемы. Обобщаются оценки счастья и греховности украинского общества, очерчиваются особенности их влияния на здоровье населения. Даются рекомендации относительно действий государства для реализации человеческих способностей, формирования и улучшения счастья граждан.

Ключевые слова: проблема, счастье, греховность, здоровье населения.

Maintenance of concept of happiness is analyzed; his essence opens up as an important modern public problem. The estimations of happiness and sinfulness of Ukrainian society are summarized; the features of their influence on a health of population are outlined. Recommendations are given in relation to the actions of the state for realization of human capabilities, forming and improvement of happiness of citizens.

Keywords: problem, happiness, sinfulness, health of population.

Актуальність теми. Сучасна економічна наука все частіше звертається до проблеми щастя як фактору здоров'я населення, тривалості його життя і, безумовно, працездатності.

Проблема щастя — не є лише особистою проблемою конкретного індивідуума, її по праву варто вважати суспільною проблемою. Від того, наскільки людина відчуває себе щасливою, тобто від того, наскільки вона може знайти своє місце в житті, реалізувати власний потенціал, залежить людський капітал, який відображає рівень добробуту та процвітання суспільства і світової цивілізації. Ось чому вивчення цієї проблеми є актуальним завданням сьогодення. У світлі сказаного тема цієї статті є актуальною і своєчасною.

Вивченість теми. Дослідники неодноразово намагалися з'ясувати, від чого залежить щастя. Наприклад, В. Франкл [6] вважав, що щастя визначається змістовністю дій людини. К. Роджерс розглядав «гарне життя» у динаміці, а не у статиці та змалював портрет щасливої людини [5]: покладання не на авторитети чи ідеї, а на власні почуття та інтуїцію; прагнення жити теперішнім;

здатність легко пристосовуватися до змін у житті. За А. Маслоу людина може бути щасливою лише тоді, коли вона займається улюбленою справою, в якій розкривається її потенціал.

Метою статті є оцінка проблеми щастя в Україні на тлі інших держав світу та висвітлення ролі держави у побудові щасливого суспільства в країні.

Виклад основного матеріалу. Політика держави має спрямовуватися на розвиток людського капіталу та зростання суспільного щастя. Р. Вінховен [1] вважає, що турбота про суспільне щастя є показником якості вибору політичної стратегії держави.

У сучасних умовах разом із кількісними параметрами людського капіталу зміцнюється роль якісних. У світовому просторі виокремилася група країн, які завдяки інноваційному розвитку посилюють свою роль у глобальних процесах, покращуючи передусім якість життя своїх громадян. Йдеться про формування контурів відтворення світового господарства за схемою зчепленої ієрархії нерівноважних укладів: "ядро (постіндустріальне) – напівпериферія (індустріальна) – периферія (доіндустріальна)". Межі вказаних рівнів ієрархії головним чином формуються по кордонах окремих країн. Як наслідок, країни постіндустріального центру формують навколо себе і для власних потреб низку індустріальних країн і мережу ресурсних додатків - із доіндустріальних. У майбутньому постіндустріальне ядро контролюватиме відтворювальну систему залежних країн за власною логікою і експлуатуватиме їх ресурси (трудові, природні, екологічні та інші). Для зменшення рівня цієї залежності слід активізувати покращення людського фактору загалом і якості життя населення зокрема.

Найпопулярнішим способом вимірювання якості життя вважають методіку американської організації "International Living", яка включає дев'ять показників: вартість життя; культура і дозвілля; рівень економіки; стан навколишнього середовища; громадянські свободи; рівень здоров'я; розвиток інфраструктури; особиста безпека; кліматичні умови.

Серед цих показників найважливішими є вартість життя та рівень економіки. Україна з 62-го місця у 2006 р. піднялася на 59-е, набравши 62 бали (серед 192 країн). Показники якості життя українців оцінено такими балами: 42, 65, 38, 74, 75, 72, 71, 78. Найвищий бал наша країна отримала за найменш залежний від її внутрішнього середовища чинник – клімат, при цьому за найважливішими показниками спостерігається суттєве відставання [3]. Але, у зв'язку з кризою рейтингові загальноекономічні показники знову дещо погіршилися. І тільки у 2010 році Міжнародне рейтингове агентство Rating and Investment Information (Японія) підвищило прогноз рейтингу України з негативного на стабільний.

Не можна не згадати і про рейтинг Всесвітнього економічного форуму, згідно з яким конкурентоспроможність України знизилася на 7 позицій. Так, у 2010 році Україна зайняла 89-е місце проти 82-го у 2009 році в рейтингу конкурентоспроможності, що розраховується Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ). Найконкурентоздатнішою країною світу у 2010 році знову стала Швейцарія, випередивши за цим показником Швецію (2-е місце), Сінгапур (3-є місце) та США (4-е місце).

Дослідження валового національного щастя Дж. Вольферсом виявило, що: 1) в межах одного суспільства багаті люди прагнуть бути щасливими, а бідні - ні; 2) багаті суспільства в цілому не прагнуть бути щасливими, а бідні - так; 3) ті країни, які досягати багатства, не прагнуть бути щасливими. На основі дослідження Дж. Вольферса впливу рівня доходів сімей на відчуття щастя нами побудовано рис. 1.

За даними Всесвітньої бази про щастя Україна серед 95 країн посідає 92 місце і має показник 3,6 за десятибальною шкалою. Гірші за неї позиції мають лише Молдова - 93 місце (3,5), Зімбабве - 94 (3,3), Танзанія - 95 місце (3,2).

У нашій державі за очікуваної тривалості життя 68,4 роки індекс кількості щасливих років складає 24,8, тоді як у Данії, населення якої визнано найщасливішим, очікувана тривалість життя складає 76,2, індекс кількості щасливих років — 62,7 [3]. Спостерігається пряма залежність між тривалістю життя та індексом кількості щасливих років (табл. 1).

Вчені сходяться на тому, що щастя людини залежить безпосередньо і від неї. Як правило, такі люди легко спілкуються, мають близьких друзів, віруючі. Їм також притаманна висока самооцінка; хобі; участь у суспільних організаціях чи спортивних секціях, здоровий сон. Однак ці складові можуть бути як фактором, так і результатом. Наприклад, людина легко спілкується, бо щаслива, і навпаки - вона задоволена життям, тому що спілкується з друзями й знайомими. Щастя мало залежить від національності, віку, рівня освіти, інтелекту тощо.

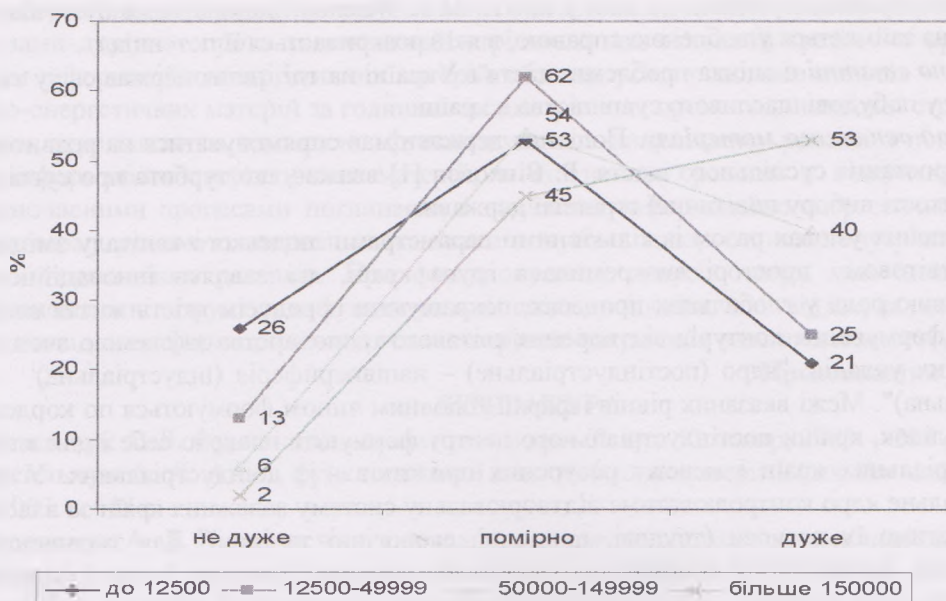

Рис.5.1. Частка респондентів, що відчувають себе щасливими залежно від рівня доходів домогосподарства на рік (дол.США)

За даними табл.1 можемо зробити висновок, що українці відчувають себе щасливими лише 48,3% середньої тривалості життя. Основні чинники останньої зображено рис.2. Однак збільшення тривалості життя не означає збільшення щасливих років. Менш забезпечені люди рідше звертаються за медичною допомогою і тому частіше хворіють. Слід зазначити, що здоров'я залежить не стільки від наявності грошей, скільки від характеру їх використання.

Таблиця 1

Ранжування країн за індексом людського щастя*

№ з/п	Країна	Тривалість життя, років	Оцінка людського щастя, бали	Індекс людського щастя	Кількість щасливих років життя	Частка щасливого життя, %
1.	Данія	78,1	8,4	0,840	65,4	83,7
2.	Австрія	79,6	7,7	0,770	62,7	78,8
3.	Люксембург	78,6	7,7	0,770	60,1	48,8
4.	Ірландія	78,6	7,5	0,750	59,0	75,1
	...	...	...	...	...	...
92.	Україна	67,6	3,6	0,360	32,7	48,3
	...	...	...	...	...	...
95.	Танзанія	51,0	3,2	0,320	16,3	32,0

*Складено за [3].

В протипагу індексу щастя один з українських тижневиків базуючись на даних за 2009-2010 рр. склав рейтинг гріховності областей України. При цьому, статистику узгодили із вісьмома гріховними пристрастями, на яких акцентує увагу населення православна церква.

Так, про обжерливість судили по кількості людей з надлишковою вагою, про хтивість - по кількості випадків венеричних захворювань на душу населення, про срібололюбство - по зареєстрованих випадках хабарництва, про гнів - по кількості умисних вбивств і нанесення тяжких тілесних ушкоджень.

Українську печаль оцінили за соціологічними дослідженнями, згідно з якими встановлювалась частка щасливих чи нещасливих людей в суспільстві, український смуток - за кількістю самогубств, українську пихатість - по кількості іменних автомобільних номерних знаків на сто тисяч жителів. Українську гординю оцінити не змогли.

У рейтингу перше місце (по мірі «гріховності») зайняла Одеська область (142 бали). Найбільшу кількість балів вона набрала за «срібололюбство». Друге і третє місця поділили Донецька

(найбільш поширений гріх - гнів) і Луганська (найбільш поширений гріх - срібололюбство) області, набравши по 126 балів. Четверте і п'яте місця зайняли Дніпропетровська і Сумська області. У першій, як впливає з журналістського аналізу, панують такі гріхи, як хтивість і пихатість, в другій - смуток.

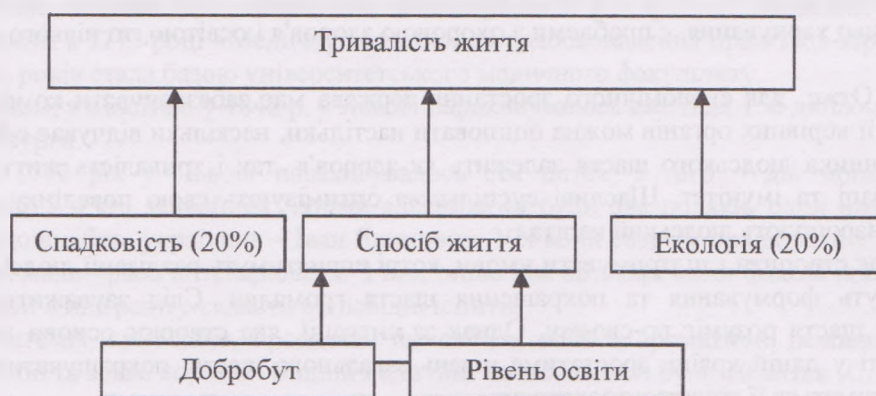

Рис.2. Основні чинники тривалості життя

Від гріха до злочинності один крок, або й зовсім немає відстані. Цим мабуть і пояснюється високий рівень злочинності в Україні, яка обумовлює відносні втрати людського капіталу. Соціологічне опитування, проведене Інститутом Горшеніна у 2009 р. засвідчує, що більшість українців (65,4%) вважають рівень злочинності в країні високим, менше третини (28,2%) - середнім і лише 5,3% опитаних вважають рівень злочинності в Україні низьким, а 1,1% - не змогли відповісти на це питання.

Як вважає майже половина респондентів (47,5% опитаних), за 2008 рік загальний рівень злочинності в Україні не змінився, але 40,8% опитаних вважають, що рівень злочинності підвищився. Лише 5,4% громадян України висловили думку, що за останній рік рівень злочинності в країні знизився, а 6,3% опитаних не змогли відповісти на це питання.

Майже 70% українців заявили, що у поселеннях їх проживання є місця, яких слід уникати та попереджати інших людей про такі місця, щоб не стати жертвою насильства.

Близько 60% громадян України побоюються насильства по відношенню до себе, а кожний десятий українець боїться здирства, "рекету". Чотири п'ятих українців побоюються за своє майно або здоров'я. При цьому в третини опитаних - 36,5% - таке побоювання виникає рідко, в чверті - 26,2% - часто, а кожен п'ятий українець - 20,1% - відзначив, що таке побоювання у нього виникає постійно. Заявили, що не мають подібних страхів, 9,4% опитаних, а 7,8% важко з відповіддю на питання.

Незважаючи на такі страхи, 70% жителів України вважають себе щасливими людьми, що підтверджується результатами соціологічного дослідження, проведеного компанією Рейтинг у листопаді 2009 р. [2].

Можемо з упевненістю сказати, що в залежності як від щастя, і від відчуття гріховності, так і від почуття захищеності та безпеки формується відношення у населення до освіти. При цьому очевидно, що при вищих доходах людина може отримати кращу освіту. У групах людей з такою освітою смертність у 1,5-4 рази нижча, ніж у групах з низьким рівнем освіти. В Україні регіональна диференціація оплати праці перевищує 135%, в т.ч. Дніпропетровської обл. щодо Львівської - 21,02%. Регіони з низькою оплатою праці характеризуються праценадлишкістю, низьким рівнем інвестування, інтенсифікацією неконтрольованої міграції.

За розрахунками фахівців Інституту демографії і соціальних досліджень НАН України за умови збереження «існуючого порядку вимирання, тенденцій стаціонарної міграції, а також закономірностей змін рівнів зайнятості та участі у трудовій міграції з віком, у середньому одному новонародженому в Україні належить прожити 1,64 роки життя у стані трудової міграції, а для мешканців Західного регіону України цей показник становить 4,31 року» [4].

Дослідники Світового банку дійшли висновку про отримання вищих дивідендів тими особами, в які інвестували в ранньому дитинстві. Діти у високорозвинутих країнах менше страждають від дефіциту їжі, здоров'я, соціоемоційного та пізнавального розвитку. Ці нереалізовані потреби негативно впливають на успіхи у навчанні, як наслідок, погіршують шанси належного

працевлаштування та отримання протягом всього життя достойної заробітної плати. Наприклад, середній житель Британських островів у XVIII столітті через недостатню кількість калорій міг продуктивно працювати не більше п'яти годин на добу. За розрахунками економістів, половина економічного зростання в Британії протягом 1750—1900 рр. була створена за рахунок покращення харчування й охорони здоров'я. Тому умови, в яких живе населення, дуже важливі. Якщо населення не одержує достатньо харчування, є проблеми з охороною здоров'я і освітою, то ніякого зростання не буде [3].

Висновки. Отже, для економічного зростання держава має забезпечувати комфортне життя людей. Діяльність її керівних органів можна оцінювати настільки, наскільки відчуває себе щасливим населення. Від чинника людського щастя залежить як здоров'я, так і тривалість життя людини, її продуктивність праці та імунітет. Щасливі суспільства оптимізують свою поведінку, збільшують тривалість життя, нарощують людський капітал.

Держава має створити і підтримувати умови, котрі сприятимуть реалізації людських здібностей, спричинятимуть формування та покращення щастя громадян. Слід зауважити, що кожна конкретна людина щастя розуміє по-своєму. Однак за ситуації, яка створює основи для реалізації себе як особистості у даній країні, зростатиме рівень загального щастя, покращуватиметься імідж країни, підвищуватиметься її конкурентоздатність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Винтховен Р. Счастье - это как насморк. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: // www.ru
2. Корреспондент.net / За матеріалами УНІАН. - [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://korrespondent.net/ukraine/events/1020431>
3. Переверзева А.В. Индекс людського щастя – показник рівня реалізації людського потенціалу / А.В.Переверзева // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №7(97). – С. 201-207.
4. Позняк О. Міграції населення у контексті соціально-демографічного розвитку регіонів України / О.Позняк // Українська міграція до Європи та розв'язання пов'язаних з нею регіональних проблем: зб. матеріалів міжнар. наук. конф., 24 березня 2008 р., м. Тернопіль / Національний ін-т проблем міжнародної безпеки. – К.: Поліграфічний центр «Фоліант», 2008 – С.25.
5. Роджерс Н. Творчество как усиление себя / Н. Роджерс // Вопросы психологии, - 1990. - №1. - С. 164-168.
6. Франкл В. Человек в поисках смысла. / В. Франкл — М.: Прогресс, 1990. — С.193.

В.С.КУХТА, В.В. ТАРАСОВ

ДО ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ ЛЬВОВА

(II повідомлення)

Стаття присвячена історії виникнення та становлення стоматології Львівщини

Ключові слова: дантистична амбулаторія, стоматологічна клініка, медичний факультет.

Статья посвящена истории возникновения и становления стоматологии Львовщины

Ключевые слова: дантистическая амбулатория, стоматологическая клиника, медицинский факультет

Article dedicated to the history and development of dentistry Lviv

Key words: dental ambulance, Dental Clinic, Medical Faculty

На час приєднання Галичини в 1772 році до Австрії в ній було лише 15 «докторів» (як їх тоді величали) і відродження медичного факультету переслідувало власне мету масової підготовки лікарів в університеті.

Але це не було вповні зrealізовано, хоча й внесло пожвавлення в розвиток львівської медицини, бо з 1805 року тут навчались лише студенти-медики перших трьох курсів. Із спогадів російського офіцера Ф.М.Глінки про перебування його у Львові в 1805 році довідуємось: «Я був в театрі і в маскараді, був в академії, де показували нам бібліотеку на більш як сто тисяч книг, також бачили ми там хороший кабінет анатомічний». В січні 1822 року український вчений з Росії П.І.Кеппен пише: «Головною установою Львова є університет, названий в 1784 році Йосифінським в